1./K-SR

Rajavääp K Lehtovaara

1

16/35/53/108 16/35 14

Havaintoja talvi- ja jatkosodan ajoilta.

Seuraavassa esittämäi asit perustuvat hajanaisiin muistitietoihin. Tapahtumia selvittäviä valokuvia ei ole käytettävissäni.

Talvisota

Sodan lakamisvuotena kuuluin Kan R:n 3 komppaniaan, jonka sijoituspaikkana oli Rautu ja Metsäpirtti.
YH:ssa perustettiin tästä 6., 7. ja 8 Rajakomppania, jossa runko oli rajamiehistä ja täydennys rajaseudun eri ammattialojen miehistä, etupäässä sk laisista. 7.RajaK johon kuuluin oli Raudun pitäjän alueella. Komppanian päällikkönä oli alkuvaiheessa kspt Y Pitkänen.

Ensimmäisen sotapäivän iltaan mennessä oli komppania irtaantunut rajan pinnassa olevista asemistaan ja kokoontunut Raudun harjoitustalolle. Eteen jäi vakinaisen väen joukkoja, muistaakseni Kiviniemen varuskunnasta. Komppanian suorittama ensimmäinen kosketus viholliseen ja viivytys alkuvaiheessa oli tietääkseni hyvin onnistunut. Tappiot yksi kaatunut ja kaksi tai kolme haavoittunutta.
Yön levon jälkeen komppania siirtyi Sirkiänsaaren tien suunnassa olevaan Suur-Parkun kylän maastoon ottamaan vastaan asemat. Puolustus tässä jatkui seuraavaan puoliyöhön, jolloin tietääkseni Kivennavalla tapahtuneen vihollisen Vuoksen suuntaan saaman kiilan takia komppanian oli vetäydyttävä n 40-50 km matka jalan aamuyöllä Vuoksen taakse Kiviniemeen. Tappioita ei em taisteluissa tullut. Ennen Suur-Parkun taistelua oli komppanian päälliköksi vaihtunut ltn K A Sihvola, joka olikin sitten koko sodan ajan. Komppania majoittui seuraavan yön ajaksi Kiviniemestä n 5 km Pyhäjärvelle päin olevaan Sakkolan Lupran kylään, jossa komppanian komentopaikka sijaitsikin välirauhan tuloon saakka. Tässä vaiheessa tuli komppaniaan vahvennusta Käkisalmen seudun ja Pyhäjärven reserviläisistä.

Vihollinen ei ollut 5.12. iltaan mennessä päässyt vielä Vuoksen rantaan Kiviniemen suunnalla. Komppania lähtikin sen päivän iltahämärässä takaisin Vuoksen yli, Kiviniemestä n 1 km Raudun rantatien suuntaan. Tästä lähdettiin kuitenkin takaisin lopullisesti seuraavan yön aamupuolella. Kauempaa saattoi nähdä kun Kiviniemen sillat räjäytettiin rikki. Kuvaavaa sen ajan materiaalipuutteelle oli mm se, että seuraavana yönä tuli Lupan kylässä majapaikkoihin joku mies (pioneereja) ja kyseli räjähdysaineita Kiviniemen siltojen uudelleen räjäyttämistä varten (rautatiesilta oli jäänyt pystyyn, joten kaaret olivat veden pinnan ylpäuolella). Ilmeisesti näitä kaariakin myöten oli päässyt kosken yli sen n ryhmän vahvuiseen vihollisosastoon miehiä jotka pureutuivat erääseen betoniseen kellarikerrokseen, muodostaen melko sitkeän "bunkkerin". Tätä vahtimassa ja tuhoamassa oli komppaniasta ehkä joukkue. Tappioitakin se ehti vähän tuottaa. Muistaakseni siinä kaatui eräs divisioonan korkeampi upseeri ollessaan tutustumassa tilanteeseen. Tulkoon mainituksi, että komppania oli alistettu ko divisioonalle, toimien erillisenä. Lisäksi lienee kaatunut Raudun sk patterin valjakko viedessään tykkiä ampumaan bunkkeria suoralla suuntauksella. Vihdoin onnistui jv miesten päästä bunkkerin katolle ja sen ikkunaluukuista heittämään sisään muutamia kasapanoksia ja käsikranaatteja, jolloin eloon jääneet antautuivat vangiksi.
Komppania olikin käsketty edelleen puolustukseen Vuoksen-Suvannon rannoille, ollen sen tukikohtia Kiviniemen molemmin puolin.

Kiviniemi-Ilmee 1940

Vihollinen yritti ps vaunujen turvin tulla yli Suvannon, mutta virtaavassa vedessä jää oli heikkoa ja muutaman vaunun painuttua pohjaan yritykset loppuivat. Pienehköjen jv osastojen tiedustelun tapaista toimintaa esiintyi aika-ajoin. Näin kului aika ilman siirtoja tai muita muutoksia välirauhan tuloon saakka.

Vetäytymisen suoritti komppania Sakkolasta Räisälän kautta Rautjärvelle, josta edelleen Ruokolahden Rasilaan. Reserviläiset kotiutettiin toukokuun aikana, jolloin rajamiehet siirtyivät suorittamaan tehtäväänsä epävakaisissa olosuhteissa.

Jatkosota

Välirauhan aikan atoimin Rautjärvellä jaka kuului R3:n alueeseen. YH:ssa muodostettiin Rautjärvelle sijoitetusta komppaniasta 23. RajaK, päällikkönä ltn M Puolakka. Täydennys oli rajaseudun reserviläisistä. Tehtävänä oli edelleen rajan vartiointi sekä tiedustelupartiointi ja sulutustyöt.
Kesä- heinäkuun vaihteen tienoilla luovutti komppania vartiotehtävät reservin joukoille, jonka jälkeen se kokoontui Miettilän maastoon. Täältä käsin suoritti komppania tiedustelun vihollisen etumaisiin asemiin. Tuloksena ainakin yksi vanki. Omat tappiot, yksi kaatunut. Tämän jälkeen tuli siirto Rautjärven pohjoispuoliseen maastoon josta jonkun päivän perästä siirrettiin autokuljetuksin Simpeleenjärven pohjoispuolitse Parikkalan kirkonkylän ympäristöön. Täällä muodostettiin rajajoukoista erillinen rajajääkäripataljoona, komentajana alussa evl Sora. Heinäkuu kului melkein kokonaan heinänteon merkeissä. 30:n päivän aamuna tapahtui sitten liikkeelle lähtö.
Kk komppanian joukkueet oli alistettu kiv komppanioihin, miehet oli alkuperäistä 23 RajaK:aan (Rautjärveläisiä). Pataljoonan perustamisvaiheessa minut määrättiin kk puolijoukkueen johtajaksi. Joukkue oli sitten alistettuna ja lopulta liitettynä ja lopulta liitettynä ko pataljoonan 2. komppaniaan.
Komppania marssi Parikkalasta Tiviän ohi Tyrjän kylän liepeille, josta matka jatkui aluksi kärryteitä, myöhemmin metsiä rajalle. Oli saman päivän iltapäivä kun sitten oli ensimmäinen tavote vihollisen puolella saavutettu, ei vastusta. Mainittakoon, että tarkemmat havainnot saattoi tehdä vain joukkueen osalta, jolle esim puolijoukkue oli annettu vahvennukseksi ja koska ne toimivat erillään. Etenemisreitin varrelta jäi mieleeni alussa Peijonmylly ja Suninmäki. Viimeksimainittu olikin otettava jo oikein väellä ja voimalla. Sen kovan päivän iltaan mennessä se oli omien hallussa. Jääkärijoukkueen miehet olivat tuhonneet ko mäestä vetäytyvän n 40 hev kolonnan. Suurempia tappioita ei tiettävästi ollut. Tässä maastossa kohdattiin ensimmäinen panssari, joka tuhottiin, sen miehistö antautui. Saman päivän iltana edettiin edelleen Sorjan pysäkin suuntaan, jonne saavuttiin seuraavan päivän aamulla. Tässä saattoi havaita vihollisen yhteydet ja tiedustelun heikoksi. Mäkirinteillä oli äsken kaivetut hyvin naamioidut poterot tyhjinä, arveltiin heidän vetäytyneen. Oltuamme maastossa useita tunteja ja tutkittuamme jo lähiseudun talotkin havaittiin isohkon vih osaston olevan tulossa todennäköisesti miehittämään kaivamiaan asemia. Huomasivat kuitenkin meidän jo huolimattoman liikehtimisen ja pääsivät vetäytymään takaisin. Hetken päästä saatiin heitin tulta, jossa yksi haavoittui.
Iltaan mennessä saapui samaan maaston joukkue 1.komppaniasta sekä seuraavana päivänä mm 2 piiskatykkiä. Pienempiä kahakoita muodostui sitten ko maastossa vihollisen suojatessa vetäytymistään Pontalan suuntaan muodostumassa olleesta motista? Komppania oli kokoontunut tähän maastoon iltaan mennessä. Seuraavanä päivänä alkoi marssi Elisevaaran kautta kohti Kurkijoen kirkonkylää, jonka laidoilla vihollinen piti melko lujasti puoliaan.

Rajajääkäripataljoonan komentaja majuri Polòn jakaa kunniamerkkejä Kurkijoen valtauksessa kunnostautuneille rajajääkäreille

Kurkijoen valtauksen jälkeen eteneminen jatkui Hiitolan suuntaan, jossa Laatokan rannalla Kilpolassa oli taisteluita, mm suoritettiin vesistön ylitys eräässä kohdassa. Tappiot eivät olleet muistaakseni erikoisen suuret.

Oli elokuun 17 pv, haavoituin em vesistöylitys taistelussa ja sotasairaalasta palattuani syyskuussa oli yksikkö hyökkäysvsiheen suoritettuaan majoitettuna Kivennavan Tammisen kyläässä.
Levossa olo jatkui, välillä siirryttiin Uudenkirkon Nehvolan kylään. Muistaakseni marraskuun puolivälissä siirryttiin sitten etulinjaan Vaskisavottaan. Tällä lohkolla olimme n kuukauden, jonka jälkeen siirryttiin Lempaalaan, jossa otettiin asemat vastaan joulun ja uuden vuoden välillä. Asemasota jatkuikin sitten samalla lohkolla venäläisten suushyökkäykseen saakka.
Kesällä -43 oli n 3- 4 kk lepo Raudussa, jossa suoritettiin linnoitustöitä.

Maaliskuussa -44 minut komennettiin JvAuK:uun H-linnaan, joten havaintoni yksikön vaiheista päättyi silloin. Palasin takaisin syys-lokakuun vaihteessa yksikön ollessa silloin Kiteellä.
Täällä suoritettiin reserviläisten kotiuttaminen. Komppania siirtyi Simpeleelle ja varsinainen rajapalvelu alkoi.

Rajavääpeli K Lehtovaara